
Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 28. avgust 2023

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.2	<ul style="list-style-type: none"> • grafična lestvica: Kako pogosto se vprašate: »Kaj sem že hotel storiti zdaj?« (Označite z x na črti.) <i>nikoli</i> _____ <i>zelo pogosto</i> <p>Razlaga, zakaj je uporaba testa bolj primerna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ivana želi meriti sposobnosti, za merjenje sposobnosti pa se uporabljajo psihološki testi; • s psihološkim testom se izognemo subjektivnosti, ki je pogosta pri uporabi ocenjevalne lestvice; • v psihološkem testu so naloge, s katerimi veljavno izmerimo spomin; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Zadostuje ena razlaga.</p>	
4. raven	<p>ponazoritev za 2 tipa ocenjevalnih lestvic in razlaga</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti ponazoritve in razlage. Če se ponazoritvi ne nanašata na spomin, je odgovor ocenjen na 3. ravni.</p>	3–4
3. raven	<p>ponazoritev za 1 tip ocenjevalne lestvice in razlaga ali</p> <p>ponazoritev za 2 tipa ocenjevalnih lestvic</p>	2
	<p>ponazoritev za 1 tip ocenjevalne lestvice ali</p> <p>razlaga</p>	1
1.3	<p>Presoje značilnosti (s pojasnitvami), ki jih mora imeti test spomina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • test mora biti veljaven: meriti mora spomin, in ne nečesa drugega; • test mora biti zanesljiv: ob večkratnem merjenju s tem testom moramo vedno dobiti podobne rezultate; • test mora biti objektiven: vrednotenje rezultatov mora biti vedno enako in neodvisno od ocenjevalca; • test mora biti občutljiv: razlikovati mora med osebami z različno dobrim spominom; • test mora imeti standardiziran postopek: postopek testiranja mora biti enak za vse udeležence; • test mora imeti norme: potrebujemo podatke o tem, kje so meje npr. med visokimi, nizkimi in povprečnimi rezultati; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	<p>3 presoje s pojasnitvami</p>	4
	<p>2 presoji s pojasnitvama</p>	3
5. raven	<p>2 presoji, 1 pojasnitev ali</p> <p>1 presoja, 2 pojasnitvi ali</p> <p>3 presoje</p>	2
	<p>1 presoja s pojasnitvijo ali</p> <p>2 presoji ali</p> <p>2 pojasnitvi</p>	1

2. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke												
2.1	<p>Opredelitev ustvarjalnosti: Je miselni proces (sposobnost), katerega rezultat so originalni in ustrezni dosežki.</p> <p>Sestavine divergentnega mišljenja (po Guilfordu) – DM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • originalnost (izvirnost), • fluentnost (tekočnost), • fleksibilnost (prožnost). <p>Navedena umska sposobnost: inteligentnost</p> <p>OPOMBA: Na 1. ravni se upošteva tudi pomanjkljiva opredelitev ustvarjalnosti. Opredelitev je pomanjkljiva, če je opisna, npr. ustvarjalnost je nekaj, kar ...; ustvarjalnost pomeni doseči nekaj novega ipd.; ali če opredelitev npr. ne vključuje uporabnosti, temveč samo originalnost dosežkov (ali obratno).</p>													
2. raven	opredelitev ustvarjalnosti, poimenovanje 3 značilnosti DM, navedba inteligentnosti	4												
	opredelitev ustvarjalnosti, poimenovanje 2 značilnosti DM, navedba inteligentnosti	3												
1. raven	opredelitev ustvarjalnosti, navedba inteligentnosti ali opredelitev ustvarjalnosti, poimenovanje 2 značilnosti DM ali navedba inteligentnosti, poimenovanje 2 značilnosti DM	2												
	opredelitev ustvarjalnosti ali poimenovanje 2 značilnosti DM ali navedba inteligentnosti in poimenovanje 1 značilnosti DM	1												
2.2	<p>Opis značilnosti divergentnega mišljenja in ponazoritev:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Značilnost divergentnega mišljenja</th> <th>Opis</th> <th>Ponazoritev</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>fluentnost (tekočnost)</td> <td>hitro navajanje številnih idej/odgovorov na vprašanje, število idej ...</td> <td>Janja pripravi veliko idej glede barv, cvetja in druge dekoracije ...</td> </tr> <tr> <td>fleksibilnost (prožnost)</td> <td>navajanje različnih idej, pripadnost odgovorov različnim kategorijam, spreminjanje strategije reševanja problema, prestrukturiranje problema ...</td> <td>Janja pripravi različne kombinacije cvetja in drugega materiala glede na letni čas ...</td> </tr> <tr> <td>originalnost (izvirnost)</td> <td>redkost odgovorov, oddaljenost asociacij, duhovitost odgovorov</td> <td>Janja se domisli izvirne (originalne) dekoracije, ko na novo kombinira cvetje in druge vrste materiala</td> </tr> </tbody> </table> <p>OPOMBA: Za vsako značilnost zadostuje 1 opis.</p>	Značilnost divergentnega mišljenja	Opis	Ponazoritev	fluentnost (tekočnost)	hitro navajanje številnih idej/odgovorov na vprašanje, število idej ...	Janja pripravi veliko idej glede barv, cvetja in druge dekoracije ...	fleksibilnost (prožnost)	navajanje različnih idej, pripadnost odgovorov različnim kategorijam, spreminjanje strategije reševanja problema, prestrukturiranje problema ...	Janja pripravi različne kombinacije cvetja in drugega materiala glede na letni čas ...	originalnost (izvirnost)	redkost odgovorov, oddaljenost asociacij, duhovitost odgovorov	Janja se domisli izvirne (originalne) dekoracije, ko na novo kombinira cvetje in druge vrste materiala	
Značilnost divergentnega mišljenja	Opis	Ponazoritev												
fluentnost (tekočnost)	hitro navajanje številnih idej/odgovorov na vprašanje, število idej ...	Janja pripravi veliko idej glede barv, cvetja in druge dekoracije ...												
fleksibilnost (prožnost)	navajanje različnih idej, pripadnost odgovorov različnim kategorijam, spreminjanje strategije reševanja problema, prestrukturiranje problema ...	Janja pripravi različne kombinacije cvetja in drugega materiala glede na letni čas ...												
originalnost (izvirnost)	redkost odgovorov, oddaljenost asociacij, duhovitost odgovorov	Janja se domisli izvirne (originalne) dekoracije, ko na novo kombinira cvetje in druge vrste materiala												
4. raven	opis in ponazoritev 3 značilnosti	4												
	opis in ponazoritev 2 značilnosti	3												
3. raven	opis 2 značilnosti ali ponazoritev 2 značilnosti ali opis in ponazoritev 1 značilnosti	2												
	opis 1 značilnosti ali ponazoritev 1 značilnosti	1												

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.3	<p>Pojasnitvi ugodnega vpliva poslovodje na ustvarjalnost, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poslovodja spodbuja sodelavce, ki razmišljajo drugače, ne kaznuje tveganih zamisli, saj je spodbujanje novih idej ključno za ustvarjalnost ...; • poslovodja upošteva tvegane zamisli sodelavcev, ne zavrača jih kot nemogoče, skupaj jih ocenijo, preizkušajo ..., saj je za ustvarjalni proces potrebna odprtost do zamisli. <p>Presoji zadovoljenih psihosocialnih potreb pri Janji, če bi lahko izkazala ustvarjalnost, s pojasnitvama, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potreba po spoštovanju: če bi bila Miha in Eva zadovoljna s cvetlično dekoracijo; • potreba po samospoštovanju: ker bi Janja imela občutek svobode pri cvetlični dekoraciji oz. bi imela občutek, da takšno nalogo zmore; • potreba po (ljubezni in) pripadnosti: poslovodja bi ji zaupal oz. Miha in Eva bi ji izražala naklonjenost; • kognitivne potrebe: ko bi Janja raziskovala, kakšne cvetlice naj vključi glede na letni čas ali glede na želje mladoporočencev (npr. barvo dekoracije); • estetska potreba: Janja bi s cvetlično dekoracijo dosegla izjemno lepo dekoracijo; • potreba po samoaktualizaciji: Janja bi lahko pri takšnih nalogah uresničevala svoje potenciale (zmožnosti); • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Presoja okolja in pojasnitev sta ustrezni, če se nanašata na ustvarjalnost v cvetličarni in na potrebe pri Janji, ne na splošno na ustvarjalnost.</p>	
6. raven	2 pojasnitvi (vpliv poslovodje) in 2 presoji za potrebe, pojasnjeni	4
	2 pojasnitvi (vpliv poslovodje) in 1 presoja za potrebe, pojasnjena ali obratno (1 + 2)	3
5. raven	2 pojasnitvi (vpliv poslovodje) ali 2 presoji za potrebe, pojasnjeni ali 1 pojasnitev (vpliv poslovodje) in 1 presoja za potrebe, pojasnjena ali 1 pojasnitev (vpliv poslovodje) in 2 presoji za potrebe	2
	1 pojasnitev (vpliv poslovodje) ali 1 presoja za potrebe, pojasnjena ali 2 presoji	1

3. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.1	<p>Poimenovanje vrst konflikta v primeru in opredelitve:</p> <p>Eva: konflikt približevanje – približevanje (+/+) Je konflikt med dvema pozitivnima ciljema, ki nas oba hkrati privlačita; sočasno delovanje dveh nasprotujočih si motivov, ki imata za posameznika pozitivno vrednost; sočasno doživljanje dveh privlačnih, vendar nezdružljivih ciljev.</p> <p>Janja: konflikt izogibanje – izogibanje (-/-) Je konflikt med dvema negativnima ciljema, ki nas hkrati odbijata; sočasno delovanje dveh nasprotujočih si motivov, ki imata za posameznika negativno vrednost; sočasno doživljanje negativnih ciljev, med katerima mora posameznik izbirati.</p>	
2. raven	poimenovanje obeh vrst konflikta iz primera in opredelitvi	4
	poimenovanje obeh vrst konflikta iz primera in 1 opredelitev	3
1. raven	poimenovanje obeh vrst konflikta iz primera ali 1 poimenovanje, 1 opredelitev ali 2 opredelitvi	2
	1 poimenovanje ali 1 opredelitev	1
3.2	<p>Poimenovanje tretje vrste konflikta: konflikt približevanje – izogibanje (+/-)</p> <p>Primer konflikta +/- za samsko osebo, ki se odloča za partnersko zvezo, npr.: Mojca se ne more odločiti, ali bi šla na zmenek s Tonetom, ki ji je sicer zelo všeč, saj je simpatičen in zabaven, hkrati pa ve, da je zamenjal že veliko deklet in je nestalen v partnerskem odnosu ...</p> <p>Primer konflikta +/- za osebo, ki se ločuje, npr.: Tine se je znašel v težki življenjski situaciji. Razmišlja o ločitvi od žene, saj je nenehno nezadovoljna in se ves čas prepirata po eni strani, po drugi strani pa ločitev pomeni tudi omejene stike z otroki, ki jih ima neizmerno rad ...</p>	
4. raven	poimenovanje konflikta in dva primera OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti primerov.	3–4
3. raven	poimenovanje konflikta in 1 primer ali 2 primera	2
	poimenovanje konflikta ali 1 primer	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.3	<p>Presoje obremenilnosti posameznih vrst konfliktov za naše duševno delovanje in utemeljitve, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konflikt +/- je najbolj obremenilen med tremi vrstami konfliktov, saj se zelo težko odločamo, ker nas cilj hkrati privlači in odbija; konflikt je težko rešljiv, saj s približevanjem narašča težnja po izogibanju (doživljamo neugodje), z oddaljevanjem pa težnja po približevanju (doživljamo nezadovoljstvo, hrepenenje) ...; • Konflikt -/- je bolj obremenilen kot konflikt +/+, saj se moramo odločiti, oba cilja pa nas odbijata; ker se odločitvi ne moremo izogniti in pogosto le izberemo manjše zlo; spodbuja nekonstruktiven pobeg iz situacije ... • Konflikt +/+ je najmanj obremenilen med tremi vrstami konfliktov, saj se moramo preprosto le odločiti za enega od ciljev; navadno že približanje nemu od ciljev poveča njegovo vrednost in se zato lažje odločimo ... • Drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje z utemeljitvami	4
	2 presoji z utemeljitvama ali 3 presoje, 1 utemeljena	3
5. raven	2 presoji, 1 utemeljitev ali 3 presoje	2
	2 presoji ali 1 presoja z utemeljitvijo	1

4. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.1	<p>Opredelitev prosocialnega vedenja: Prosocialno vedenje je vedenje, pri katerem postavljamo v ospredje druge ljudi in njihove koristi; zajema vse aktivnosti, ki jih družba pozitivno vrednoti; je vedenje, usmerjeno v pomoč drugim, ki so v težavah; je vedenje, usmerjeno v iskanje koristi za druge; je vedenje, usmerjeno v zadovoljevanje potreb drugih ljudi.</p> <p>OPOMBA: Zadostuje 1 opredelitev.</p> <p>Poimenovanje oblik prosocialnega vedenja: altruizem, pomoč, sodelovanje Tadejevo vedenje: altruizem; pomoč</p>	
2. raven	opredelitev, poimenovani 2 obliki, poimenovano Tadejevo vedenje	4
	opredelitev, poimenovana 1 oblika, poimenovano Tadejevo vedenje	3
1. raven	opredelitev, poimenovana 1 oblika ali opredelitev, poimenovano Tadejevo vedenje ali poimenovana 1 oblika, poimenovano Tadejevo vedenje	2
	opredelitev ali poimenovana 1 oblika ali poimenovano Tadejevo vedenje	1
4.2	<p>Primeri Tadejevega proindividualnega vedenja v šoli, s poimenovanjem oblik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asertivnost: npr. ko je Tadej menil, da se je učiteljica zmotila pri ocenjevanju njegovega testa, se je postavil zase – zelo odločno, a hkrati prijazno jo je prosil, naj še enkrat preveri njegove točke; • egoizem: Tadej v učilnici npr. vedno zasede sedež, s katerega se najbolje vidi na tablo, nič ga ne moti, da s tem ovira slabovidno sošolko, zanj je pomembno le to, da sam dobro vidi; • tekmovalnost: Tadej sošolcem npr. ne pomaga pri pripravah na šolsko tekmovanje iz matematike, saj želi biti v vsem najboljši in mu je pomembno, da on zmaga na tekmovanju. 	
4. raven	2 primera, poimenovani obe obliki proindividualnega vedenja	4
	2 primera, poimenovana 1 oblika	3
3. raven	1 primer, poimenovana oblika ali 2 primera	2
	1 primer ali poimenovani 2 obliki proindividualnega vedenja	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.3	<p>Presoje in pojasnitev psiholoških dejavnikov, ki bi lahko povzročili, da se Tadej ne bi vedel prosocialno, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepozornost na dogajanje na ulici: če Tadej ne bi opazil, kaj se je zgodilo (npr. ravno bi govoril po telefonu ali ne bi pogledal v stransko ulico), bi mirno nadaljeval svojo pot; • pomanjkanje empatije: če Tadej ne bi čutil empatije do žrtve, ne bi čutil potrebe, da ji pomaga, in se ne bi odzval na situacijo; • občutek nekompetentnosti/nemoči: če bi Tadej ocenil, da ni zmožen ujeti in ustaviti nepridiprava, ker ni dovolj hiter in/ali močan, se ne bi pognal za njim; • strah: če bi se Tadej ustrašil nepridiprava, si ne bi upal pognati za njim, saj bi se bal, da ga bo nepridiprav poškodoval; • slabe izkušnje: če je Tadej nekoč že poskušal pomagati neznancu in se je to zanj slabo končalo, je zelo verjetno, da bi se tokrat odločil, da ne pomaga; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	4
	2 presoji s pojasnitvama	3
5. raven	2 presoji, 1 pojasnjena ali 3 presoje	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji	1

Prazna stran

IZPITNA POLA 2**A) Naloge izbirnega tipa**

Naloga	Odgovor
1	D
2	B
3	A
4	C

Naloga	Odgovor
5	A
6	C
7	B
8	A

Naloga	Odgovor
9	D
10	C
11	A
12	A

Naloga	Odgovor
13	C
14	D

Za vsak odgovor 1 točka.

Skupaj 14 točk

B) Strukturirani eseji**1. naloga**

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opis značilnosti dimenzionalnega pojmovanja osebnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> vsaka osebnostna lastnost se nahaja na nepretrgani dimenziji (kontinuum); vsaka dimenzija ima dve skrajnosti; osebnostne lastnosti so zastopane pri vseh ljudeh; pri vsakem posamezniku lahko določimo stopnjo zastopanosti lastnosti; vsako osebnostno lastnost lahko primerjamo med ljudmi. <p>Tri temeljne dimenzije po Eysencku:</p> <ul style="list-style-type: none"> ekstravertnost – introvertnost nevroticizem (čustvena labilnost) – nenevroticizem (čustvena stabilnost) psihotocizem – nepsihoticizem <p>OPOMBA: Dimenzija mora biti poimenovana z obema poloma.</p>	
2. raven	opis 2 značilnosti, poimenovanje 3 dimenzij	4
	opis 2 značilnosti, poimenovanje 2 dimenzij ali opis 1 značilnosti, poimenovanje 3 dimenzij	3
1. raven	opis 1 značilnosti, poimenovanje 1 dimenzije ali opis 2 značilnosti ali poimenovanje 2 dimenzij	2
	opis 1 značilnosti ali poimenovanje 1 dimenzije	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev treh polov dimenzij z vedenjem novinarja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pol ekstravertnost, npr.: Novinar se zaveda, da zamuja z rokom za oddajo članka, vendar se ne obremenjuje, mirno piše naprej, saj se mu zdi, da mu bo uspelo (<i>optimizem</i>); v nekem trenutku se spomni, da bi mu lahko pomagala kolegica, pokliče jo in jo prosi za pomoč (<i>družabnost, komunikativnost</i>); začne se jeziti na urednika, ki mu je dal prekratek rok (<i>impulzivnost</i>) ... Pol nevroticizem (čustvena labilnost), npr.: Novinar si začne govoriti, da ni kos temi, o kateri mora pisati (<i>majhno samospoštovanje</i>); začne se obtoževati, da si ni vzel dovolj časa (<i>občutja krivde</i>); zapade v slabo voljo, začne jokati in se smiliti samemu sebi (<i>nesrečnost</i>) ... Pol psihotocizem, npr.: Novinar začne nadirati nič krive družinske člane (<i>agresivnost</i>); ukaže pripravniku, naj dokonča članek, sicer ne bo dobil službe (<i>manipuliranje z drugimi</i>) ... <p>OPOMBA: Ponazorjeni so lahko tudi trije drugi poli dimenzij.</p>	
4. raven	ponazoritev vedenja s 3 poli dimenzij (razvidne osebnostne lastnosti: 2 + 2 + 2)	5
	ponazoritev vedenja s 3 poli dimenzij (razvidne osebnostne lastnosti: 2 + 2 + 1)	4
3. raven	ponazoritev vedenja s 3 poli dimenzij (osebnostne lastnosti: 1 + 1 + 1) ali ponazoritev vedenja z 2 poloma dimenzij (osebnostne lastnosti: 2 + 1)	3
	ponazoritev vedenja z 2 poloma dimenzij (osebnostni lastnosti: 1 + 1)	2
	ponazoritev vedenja z 1 polom dimenzije (2 razvidni osebnostni lastnosti)	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE Presoje polov dimenzij za uspešno delo novinarja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ekstravertnost: novinarji morajo biti družabni in komunikativni, radi se morajo pogovarjati, saj pri svojem delu srečujejo veliko ljudi, jih intervjuvajo ...; • introvertnost: novinarsko delo zahteva veliko koncentracije, razmišljanja, osredotočenosti na pisanje, branje veliko virov, zato mora biti novinar tudi odmaknjen; • nenevroticizem (čustvena stabilnost): novinar mora imeti stabilno razpoloženje, biti mora obvladan in hladnokrven, saj se srečuje z raznovrstnimi ljudmi, ki mu morda tudi lažejo, se mu izmikajo, ga obtožujejo ... • nepsihoticizem: novinar mora biti empatičen, da se lahko približa ljudem, ki jih intervjuva, in pridobi njihovo zaupanje. <p>Kritična ocena Eysenckove teorije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • njegov znanstveni pristop temelji na statističnih analizah z veliko količino podatkov; • statistične podatke o dimenzijah in lastnostih (potezah) je težko interpretirati; • pretirano poudarjanje, da so osebnostne poteze trajne, se ne spreminjajo; • njegova teorija zajema le tri temeljne dimenzije osebnosti; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami, 1 kritična ocena	5
	2 presoji s pojasnitvama, 1 kritična ocena ali 3 presoje, 2 pojasnjeni, 1 kritična ocena	4
5. raven	3 presoje, 1 pojasnjena, 1 kritična ocena ali 2 presoji s pojasnitvama	3
	2 presoji, 1 pojasnjena ali 2 presoji, 1 kritična ocena ali 1 presoja, 1 pojasnitev, 1 kritična ocena	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 1 presoja, 1 kritična ocena ali 2 presoji	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

2. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Vrste sprememb: Ebbinghaus – količinske spremembe, Bartlett – kakovostne spremembe</p> <p>Opis ugotovitev:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Ebbinghaus</u>: pozabljanje je največje takoj po učenju; v prvi uri izgine več kot polovica vsega, kar smo se naučili; nikoli ne pozabimo vsega; prihranek časa se pri ponovnem učenju pozna tudi pozneje ... • <u>Bartlett</u>: v spominu pri obnovi prihaja do številnih sistematičnih sprememb: spremeni se pomen zgodbe; poudarjen je drug vidik zgodbe; spremeni se zaporedje dogodkov; zgodba postane bolj običajna ... 	
2. raven	navedba vrste sprememb in opis 2 ugotovitev raziskave za vsakega avtorja	4
	navedba vrste sprememb za vsakega avtorja, opis 3 ugotovitev (1 + 2 ali 2 + 1)	3
1. raven	navedba vrste spremembe za enega avtorja in opis 2 ugotovitev (Ebbinghaus ali Bartlett) ali opis 3 ugotovitev (Ebbinghaus ali Bartlett)	2
	navedba vrste spremembe za enega avtorja in opis 1 ugotovitve (Ebbinghaus ali Bartlett) ali navedba vrste sprememb za oba avtorja ali opis 2 ugotovitev (Ebbinghaus ali Bartlett)	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev vrst sprememb v zapornitvi pri nakupovanju v trgovini:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Količinske spremembe, npr.: na listek si zapišemo seznam 10 živil, ki jih moramo kupiti. Listek pozabimo doma, v trgovini pa se pol ure kasneje spomnimo zgolj 6 živil, ki smo jih želeli kupiti. <u>Pojasnitev:</u> Ker se je zmanjšalo število izdelkov, ki smo se jih spomnili, pomeni to količinske spremembe v zapornitvi gradiva. • Kakovostne spremembe, npr.: mama nam je zjutraj naročila, naj v trgovini kupimo kremni sir z zelišči, ko smo popoldne šli v trgovino, smo kupili sir s čilijem. <u>Pojasnitev:</u> Ob obnovitvi so se spremenile podrobnosti, postale so takšne, da se nam zdijo bolj logične (npr. zelišča – čili). • Kakovostne spremembe, npr.: s sošolci sestavljamo seznam za piknik ob koncu leta. Nekdo izrazi, da si želi na pikniku jesti vložene kisle čebulice, do katerih čutimo globok odpor. Ko pridemo do trgovine, pozabimo več sestavin, za katere smo se dogovorili, ne pozabimo pa kupiti vloženi čebulic. <u>Pojasnitev:</u> Ob obnovitvi so izginile podrobnosti, ostale pa so podrobnosti, ki so nas presenetile ali nam vzbudile močna čustva. 	
4. raven	ponazoritev količinske spremembe s pojasnitvijo in ponazoritvi 2 kakovostnih sprememb s pojasnitvama	5
	ponazoritev količinske spremembe s pojasnitvijo in ponazoritev 1 kakovostne spremembe s pojasnitvijo	4
3. raven	ponazoritev 2 sprememb, 1 pojasnitev ali ponazoritev 3 sprememb	3
	ponazoritev 1 spremembe s pojasnitvijo ali ponazoritev 2 sprememb	2
	ponazoritev 1 spremembe	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje in pojasnitve povezanosti različnih psiholoških dejavnikov s pomnjenjem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • motivacija: bolje si zapomnimo informacije, če so za nas pomembne, če smo motivirani za zapomnitev; • čustva: če imamo do informacije čustven odnos, si jo bomo prej zapomnili; • učenje: če se gradivo učimo z razumevanjem, si ga bomo prej zapomnili; • sposobnosti: posamezniki, ki so bolj inteligentni (spominski faktor), si prej zapomnijo informacije; • učni stil: če uporabljamo ustrezen učni stil, si informacije prej zapomnimo; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	4 presoje s pojasnitvami	5
	3 presoje s pojasnitvami	4
5. raven	2 presoji, 2 pojasnitvi	3
	2 presoji, 1 pojasnitev ali 3 presoje	2
	1 presoja, 1 pojasnitev ali 2 presoji	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

3. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Navedba kompleksnih čustev, npr.: ljubezen, ljubosumje, zavist, prezir, občutje krivde, ponos ...</p> <p>Poimenovanje sestavin čustvene zrelosti: ustreznost čustev okoliščinam, uravnavanje doživljanja in izražanja čustev</p>	
2. raven	navedba 3 kompleksnih čustev in poimenovanje 2 sestavin	4
	navedba 2 kompleksnih čustev in poimenovanje 2 sestavin ali navedba 3 kompleksnih čustev in poimenovanje 1 sestavine	3
1. raven	navedba 2 kompleksnih čustev in poimenovanje 1 sestavine ali navedba 1 kompleksnega čustva in poimenovanje 2 sestavin	2
	navedba 2 kompleksnih čustev ali poimenovanje 1 sestavine	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Primer čustveno <u>zrelega</u> odziva poraženca državnega tekmovanja v šahu, npr.: Poraženec doživlja razočaranje, kar izraža z obrazno mimiko (<i>ustreznost čustvovanja</i>), poleg tega pa še sram in občutke krivde, ker je izgubil na tako pomembnem tekmovanju (<i>raznoverstnost in kompleksnost čustvovanja</i>). Nasprotniku kljub temu mirno čestita in na tiskovni konferenci pojasni, zakaj doživlja razočaranje (<i>uravnavanje doživljanja in izražanja čustev</i>).</p> <p>Primer čustveno <u>nezrelega</u> odziva poraženca državnega tekmovanja v šahu, npr.: Poraženec se začne smejati (<i>ustreznost čustvovanja</i>). V naslednjem trenutku dvigne šahovsko ploščo in jo jezno zaluča na tla (<i>uravnavanje doživljanja in izražanja čustev</i>). V resnici pa ne čuti nič kaj drugega kot jezo in na tiskovni konferenci ne pokaže zmožnosti empatije do nasprotnika (<i>raznoverstnost in kompleksnost čustev</i>).</p>	
4. raven	2 primera, oba s 3 sestavinami	5
	2 primera, skupno s 4 sestavinami	4
3. raven	2 primera, skupno s 3 sestavinami ali 1 primer s 3 sestavinami	3
	2 primera, skupno z 2 sestavinama ali 1 primer z 2 sestavinama	2
	1 primer z 1 sestavino	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja dejavnikov zaviranja razvoja raznolikosti in kompleksnosti čustev:</p> <ul style="list-style-type: none"> • čustvena prikrajšanost, ki vodi v motnje čustvenega razvoja; • pomanjkanje izkušenj za doživljanje kompleksnih čustev; • premalo spodbud za preseganje egocentričnosti; • zaostanki v duševnem razvoju posameznika; • čustvena otopelost oseb, ki skrbijo za otroka; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Pojasnitev posledic čustvene nezrelosti za posameznika:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaradi neustreznega čustvovanja družba posameznika lahko izloči; težko oblikuje nove odnose, prijateljstva; • težko sodeluje v skupinah, saj ni zmožen vživljanja v druge ljudi; • v situacijah doživlja visoko intenzivnost čustev, kar je zanj stresno in lahko vodi v psihosomatska obolenja; • zaradi pretiranega nadzorovanja in neizražanja čustev z besedami se lahko razvijejo duševne motnje; • zaradi nefunkcionalnih čustev je njegovo življenje omejeno oz. ovirano; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje, 2 pojasnitvi	5
	3 presoje, 1 pojasnitev ali 2 presoji, 2 pojasnitvi	4
5. raven	3 presoje ali 2 presoji, 1 pojasnitev ali 1 presoja, 2 pojasnitvi	3
	2 presoji ali 1 presoja, 1 pojasnitev ali 2 pojasnitvi	2
	1 presoja ali 1 pojasnitev	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

4. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opredelitev predsodkov: Predsodki so vrsta stališč do socialnih skupin, ki niso utemeljena (upravičena), spremljajo pa jih močna čustva in so odporna proti spremembam.</p> <p>Poimenovanje in opis različnih vrst predsodkov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etnični predsodki: zavračanje in sovražnost do pripadnikov posameznih nacionalnih skupin; • rasni predsodki: negativen čustven odnos do predstavnikov drugih ras; dojemanje manjvrednosti drugih ras; • spolni predsodki: pojmovanje in obravnavanje določenega spola (npr. žensk) kot manjvrednega; • verski predsodki: negativen odnos do predstavnikov posameznih verskih skupnosti; ocenjevanje predstavnikov nekaterih verskih skupnosti kot verskih skrajnežev; • predsodki do marginalnih skupin: negativen odnos do predstavnikov nekaterih skupin, npr. do ljudi z motnjami v duševnem razvoju, okuženih z aidsom, telesno hendikepiranih, istospolno usmerjenih oseb ... 	
2. raven	opredelitev predsodkov, poimenovanje in opis 3 vrst predsodkov	4
	opredelitev predsodkov, poimenovanje in opis 2 vrst predsodkov	3
1. raven	opredelitev predsodkov, poimenovanje in opis 1 vrste predsodkov ali poimenovanje in opis 2 vrst predsodkov ali poimenovanje 3 vrst predsodkov ali opis 3 vrst predsodkov ali opredelitev predsodkov, poimenovanje 2 vrst ali opredelitev predsodkov, opis 2 vrst	2
	opredelitev predsodkov ali poimenovanje in opis 1 vrste ali poimenovanje 2 vrst ali opis 2 vrst	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rasni predsodek: Valerij ima sodelavko, ki prihaja iz Afrike. Ker je temnopolta, se iz nje norčuje in jo pri sodelavcih obrekuje (ogovarjanje). Ko izbirajo ekipe sodelavcev za projekt, Valerij ne želi biti v isti skupini kot sodelavka (izogibanje). • Etnični predsodek: Amadeja s prijatelji načrtuje skupne počitnice. Eden od prijateljev predlaga, da gredo skupaj na morje v Albanijo. Amadeja se temu upre, saj je prepričana, da so Albanci sami lopovi in tatovi (izogibanje). Ko so v Albaniji na plaži, se blizu Amadeje žogajo otroci albanske družine. Amadeja jih spodi stran in ob tem enega od njih tudi udari (nasilje). • Spolni predsodek: Na razpis za prosto delovno mesto novinarja se prijavi več kandidatov (moških in žensk). Ko šef bere njihove prijave, se norčuje iz ženskih kandidatk (ogovarjanje). Ko izbira kandidate, ki jih bo povabil tudi na razgovor, izbere samo moške kandidate, saj se je že v začetku odločil, da ženska ne more kakovostno opravljati dela (diskriminacija). • Verski predsodek: Tomaž prodaja svoje stanovanje in kupiti ga želi muslimanska družina. Čeprav se strinjajo z vsemi pogoji nakupa, jim Tomaž ne želi prodati stanovanja, saj je prepričan, da so vsi muslimani teroristi (diskriminacija). Prav tako je Tomaž član tajne skupine, ki ponoči napada muslimane in uničuje njihovo premoženje (nasilje). 	
4. raven	3 primeri, vsak s po 2 različnima stopnjama s poimenovanjem	5
	2 primera, vsak s po 2 različnima stopnjama s poimenovanjem ali 3 primeri, vsak s po 1 stopnjo s poimenovanjem	4
3. raven	3 primeri, vsak s po 1 stopnjo (brez poimenovanja) ali 2 primera, vsak s po 2 stopnjama (brez poimenovanja)	3
	2 primera, vsak s po 1 stopnjo (brez poimenovanja) ali 1 primer, 2 stopnji (brez poimenovanja)	2
	1 primer, 1 stopnja ali poimenovanje 2 stopenj	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja in pojasnitev vpliva medijev na zmanjševanje predsodkov, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentarne oddaje o drugih narodnostih: s kakovostnimi dokumentarni oddajami o drugih narodnostih bi ljudje spoznavali njihovo drugačnost in bi jih laže sprejemali kot sebi enakovredne; • predstavitev uspešnih žensk: ko bi spoznavali uspehe žensk, bi jih s tem tudi drugi dojemali kot enako uspešne, kot so moški; • okrogle mize: ko bi organizirali okrogle mize, na katerih bi sodelovali ljudje različnih ras, spolov, iz različnih marginalnih skupin ..., bi s tem spoznavali njihove zgodbe, uspehe, različnost in bi jih s tem laže sprejemali kot sebi enakovredne; • potopisne oddaje s predstavitvijo drugih ras: s potopisnimi oddajami bi tudi življenje predstavnikov drugih ras prikazali kot zanimivo, uspešno ...; • objektivno poročanje o konfliktih: ob konfliktih med različnimi rasami, narodnostmi bi predstavili stališča, poglede ... vseh vpletenih in s tem pri gledalcih zmanjševali črno-belo razumevanje konflikta; • sodelovanje med novinarji različnih narodnosti, spolov ...: s tem, ko bi novinarji pri pripravi oddaj sodelovali med seboj, bi bili zgled enakopravnosti; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	4 presoje s pojasnitvami	5
	3 presoje s pojasnitvami	4
5. raven	2 presoji s pojasnitvama	3
	2 presoji, 1 pojasnitev ali 3 presoje ali 3 pojasnitve	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji ali 2 pojasnitvi	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.